

VERGİ SUÇ VE CEZALARI I

Konu Başlığı: Vergi Ceza Hukuku I

Kavramlar: Mali Nitelikli Suçlar ve Cezalar, Ceza Hukuku Anlamında Suçlar ve Cezalar, İçtima, Tekerrür

Kavramlara İlişkin Açıklamalar:

Mali Nitelikli Suçlar ve Cezaları:

- Vergi Ziyayı ve Cezası: *“Vergi ziyayı, mükellefin veya sorumlunun vergilendirme ile ilgili ödevlerini zamanında yerine getirmemesi veya eksik yerine getirmesi yüzünden verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesini veya eksik tahakkuk ettirilmesini ifade eder. Şahsi, medeni haller veya aile durumu hakkında gerçeğe aykırı beyanlar ile veya sair suretlerle verginin noksan tahakkuk ettirilmesine veya haksız yere geri verilmesine sebebiyet vermek de vergi ziyayı hükmündedir. Yukarıdaki fıkralarda yazılı hallerde verginin sonradan tahakkuk ettirilmesi veya tamamlanması veyahut haksız iadenin geri alınması ceza uygulanmasına mani teşkil etmez.”* (VUK Madde 341)
“341. maddede yazılı hallerde vergi ziyasına sebebiyet verildiği takdirde, mükellef veya sorumlu hakkında ziyaya uğratılan verginin bir katı tutarında vergi ziyayı cezası kesilir. Vergi ziyasına 359 uncu maddede yazılı fiillerle sebebiyet verilmesi halinde bu ceza üç kat, bu fiillere iştirak edenlere ise bir kat olarak uygulanır. Vergi incelemesine başlanılmasından veya takdir komisyonuna sevk edilmesinden sonra verilenler hariç olmak üzere, kanuni süresi geçtikten sonra verilen vergi beyannameleri için bu madde uyarınca kesilecek ceza yüzde elli oranında uygulanır.” (VUK Madde 344)
- Usulsüzlük Fiili ve Cezası: *“Usulsüzlük, vergi kanunlarının şekle ve usule müteallik hükümlerine riayet edilmemesidir.”* (VUK Madde 351)
 - Genel Usulsüzlük Cezası: *“Usulsüzlükler, bu hükümde yazılı derecelere ve bu kanuna bağlı cetvele göre cezalandırılır. Usulsüzlük fiili re'sen takdiri gerektirirse, bağlı cetvelde yazılı cezalar iki kat olarak kesilir.”* (VUK Madde 352)
 - Özel Usulsüzlük Cezası: Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması (VUK Madde 353), Bilgi vermekten çekinenler ile 256, 257, mükerrer 257. madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A maddesi hükmüne uymayanlar için ceza (VUK Mükerrer Madde 355)

Ceza Hukuku Anlamında Suçlar ve Cezalar:

- Kaçakçılık Suçları:
 - **18 Aydan 3 Yıla Kadar Hapis Cezası Öngörülen Kaçakçılık Eylemleri:**
 - ✓ Defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hileleri yapanlar,
 - ✓ Gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açanlar
 - ✓ Defterlere kaydı gereken hesap ve işlemleri vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka defter, belge veya diğer kayıt ortamlarına kaydedenler,
 - ✓ Defter, kayıt ve belgeleri tahrif edenler veya gizleyenler,
 - ✓ Muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar.

- **3 Yıldan 5 Yıla Kadar Hapis Cezası Öngörülen Kaçakçılık Eylemleri:**

- ✓ Vergi kanunları uyarınca tutulan veya düzenlenen ve saklama ve ibraz mecburiyeti bulunan defter, kayıt ve belgeleri yok edenler
- ✓ Defter sahifelerini yok ederek yerine başka yapraklar koyanlar veya hiç yaprak koymayanlar
- ✓ Belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar.

- **2 Yıldan 5 Yıla Kadar Hapis Cezası Öngörülen Kaçakçılık Eylemleri:**

- ✓ Maliye Bakanlığı ile anlaşması bulunan kişilerin basabileceği belgeleri, Bakanlık ile anlaşması olmadığı halde basanlar veya bilerek kullananlar.

- Vergi Mahremiyetini İhlal Suçu:

- *“Bu Kanunda yazılı vergi mahremiyetine uymaya mecbur olan kimselerden bu mahremiyeti ihlal edenler, Türk Ceza Kanununun 239. maddesi hükümlerine göre cezalandırılır.” (VUK Madde 362)*

- Mükelleflerin Özel İşlerini Yapma Suçu:

- *“Bu Kanunun 6. maddesinin son fıkrası gereğince mükelleflerin vergi kanunlarının uygulanması ile ilgili hesap, yazı ve sair özel işlerini yapmaları yasak edilen memurlardan bu yasağa aykırı harekette bulunanlar Türk Ceza Kanununun 257. maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre cezalandırılır. Bu hareketlerle vergi ziyasına neden olunması halinde, kişiye ayrıca bu Kanunun 344. maddesine göre vergi ziyası cezası kesilir.” (VUK Madde 363)*

İçtima:

- *“Vergi ziyası cezasında cezayı istilzam eden tek bir fiil ile başka neviden birkaç vergi ziyası uğramış olursa her vergi bakımından ayrı ayrı ceza kesilir.” (VUK Madde 335)*
- *“Cezayı istilzam eden tek bir fiil ile vergi ziyası ve usulsüzlük birlikte işlenmiş olursa bunlara ait cezalardan sadece miktar itibarıyla en ağırı kesilir.” (VUK Madde 336)*
- *“Ayrı ayrı yapılmış olan vergi ziyası veya usulsüzlükten dolayı ayrı ayrı ceza kesilir. Şu kadarki, 352. maddede yazılı usulsüzlüklerden, aynı takvim yılı içinde aynı neviden birden fazla yapıldığı takdirde birden fazlasının her biri için, birincisine ait cezanın dörtte biri kesilir.” (VUK Madde 337)*
- *“Bu kanunda yazılı vergi ziyası cezası ve usulsüzlük cezaları ile 359. maddede ve diğer kanunlarda yazılı cezalar; içtima ve tekerrür hükümleri bakımından birleştirilemez. Bu Kanunla vergi ziyasıyla cezalandırılan fiiller, aynı zamanda 359. maddeye göre suç teşkil ettiği takdirde vergi ziyası cezası kesilmesi söz konusu madde hükmüne göre takibat yapılmasına engel olmaz.” (VUK Madde 340)*

Tekerrür:

- *“Vergi ziyasına sebebiyet vermekten veya usulsüzlükten dolayı ceza kesilen ve cezası kesinleşenlere, cezanın kesinleştiği tarihi takip eden yılın başından başlamak üzere vergi ziyasında beş, usulsüzlükte iki yıl içinde tekrar ceza kesilmesi durumunda, vergi ziyası cezası yüzde 50, usulsüzlük cezası yüzde 25 oranında artırılmak suretiyle uygulanır.” (VUK Madde 339)*

Konuya İlişkin Mevzuat: Vergi Usul Kanunu, Türk Ceza Kanunu

VERGİ SUÇ VE CEZALARI II

Konu Başlığı: Vergi Ceza Hukuku II

Kavramlar: Vergi Suçluluğunun ve Vergi Cezalarının Kalkması

Kavramlara İlişkin Açıklamalar:

Vergi Suçluluğunu Kaldıran Haller:

- Yanılma: *“Yetkili makamların mükellefin kendisine yazı ile yanlış izahat vermiş olmaları veya bir hükmün uygulanma tarzına ilişkin bir içtihadın değişmiş olması halinde vergi cezası kesilmez ve gecikme faizi hesaplanmaz. Bir hükmün uygulanma tarzı hususunda yetkili makamların genel tebliğ veya sirkülerde değişiklik yapmak suretiyle görüş ve kanaatini değiştirmesi halinde, oluşan yeni görüş ve kanaate ilişkin genel tebliğ veya sirküler yayımlandığı tarihten itibaren geçerli olup, geriye dönük olarak uygulanamaz. Şu kadar ki, bu hüküm yargı mercileri tarafından iptal edilen genel tebliğ ve sirküler hakkında uygulanmaz.”* (VUK Madde 369)
“Mükellefler, Gelir İdaresi Başkanlığından veya bu hususta yetkili kıldığı makamlardan, vergi durumları ve vergi uygulaması bakımından müphem ve tereddüdü mucip gördükleri hususlar hakkında yazı ile izahat isteyebilir. Gelir İdaresi Başkanlığı, kendisinden istenecek izahatı özelge ile cevaplandırabileceği gibi, aynı durumda olan tüm mükellefler bakımından uygulamaya yön vermek ve açıklık getirmek üzere sirküler de yayımlayabilir.” (VUK Madde 413)
- Mücbir Sebep: *“Bu kanunda yazılı mücbir sebeplerden herhangi birinin vukua geldiği malum ise veya tevsik ve ispat olunursa vergi cezası kesilmez.”* (VUK Madde 373)

Vergi Cezalarını Kaldıran Haller:

- Ödeme: (VUK Madde 368) *“Vergi Cezaları : Cezaya karşı vergi mahkemesinde dava açılmamışsa dava açma süresinin bittiği tarihten; Cezaya karşı dava açılmışsa, vergi mahkemesi kararı üzerine vergi dairesince düzenlenecek ihbarnamenin ilgiliye tebliğ tarihinden: Başlayarak bir ay içinde ödenir.”*
- Ölüm: (VUK Madde 372) *“Ölüm halinde vergi cezası düşer.”*
- Zamanaşımı: (VUK Madde 374): *“Aşağıda yazılı süreler geçtikten sonra vergi cezası kesilmez: Vergi ziyai cezasında cezanın bağlı olduğu vergi alacağıнын doğduğu takvim yılını takip eden yılın birinci gününden; 353 ve mükerrer 355. maddeler uyarınca kesilecek usulsüzlük cezalarında, usulsüzlüğün yapıldığı yılı takip eden yılın birinci gününden başlayarak 5 yıl (114. maddenin ikinci fıkrası hükmü ceza zamanaşımı için de geçerlidir.); Usulsüzlükte, usulsüzlüğün yapıldığı yılı takip eden yılın birinci gününden başlayarak 2 yıl; Ancak 336. madde hükmüne göre vergi ziyai cezası ile usulsüzlüğün birleşmesi halinde kesilecek ceza, vergi ziyai cezası için belli edilen zamanaşımı süresi içinde kesilir. Bu süreler içinde ceza ihbarnamesi tebliğ edilmekle zamanaşımı kesilmiş olur.”* (AATUHK Madde 102): *“Amme alacağı, vadesinin rastladığı takvim yılını takip eden takvim yılı başından itibaren 5 yıl içinde tahsil edilmezse zamanaşımına uğrar. Para cezalarına ait hususi kanunlarındaki zamanaşımı hükümleri mahfuzdur.”*

- Vergi Cezalarında Hata Düzeltme: (VUK Madde 375) *“Vergi cezalarında yapılan hatalar, bu kanunda vergi hataları için belli edilen usul ve şartlara göre düzeltilir.”*
- Uzlaşma: (VUK Ek Madde 1)
 - Tarhiyat Öncesi Uzlaşma: Vergi Ziyai Cezası, Genel Usulsüzlük ve Özel Usulsüzlük Cezaları
 - Tarhiyat Sonrası Uzlaşma: Vergi Ziyai Cezası
- Terkin: (VUK Madde 115): *“Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basması, kuraklık, don, muzir hayvan ve haşârat istilası ve bunlara benzer âfetler yüzünden: Varlıklarının en az üçte birini kaybeden mükelleflerin bu âfetlerin zarar verdiği gelir kaynakları ile ilgili bulunan vergi borçları ve vergi cezaları; Mahsullerinin en az üçte birini kaybeden mükelleflerin, âfete mâruz arazi için zararın tahakkuk ettiği hasat ve devşirme zamanına tesadüf eden yıla ait olarak tahakkuk ettirilen Arazi Vergisi borçları ve vergi cezaları; Maliye Bakanlığınca zararla mütenasip olmak üzere, kısmen veya tamamen terkin olunur. Maliye Bakanlığı terkin yetkisini mahalline devredebilir. Zarar derecesini ve ilgili bulunduğu gelir kaynağını mahallî idare heyetleri yaptıracağı tahkikat üzerine tespit eder.”*
(AATUHK Madde 105,106): Doğal afetler sebebiyle terkin, Tahsil imkansızlığı sebebiyle terkin.
- Af
- Vergi Cezalarında İndirim: (VUK Madde 376) *“İkmalen, re'sen veya idarece tarh edilen vergi veya vergi farkını ve aşağıda gösterilen indirimlerden arta kalan vergi ziyai, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarını mükellef veya vergi sorumlusu ihbarnamelerin tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgili vergi dairesine başvurarak vadesinde veya 6183 sayılı Kanunda belirtilen türden teminat göstererek vadenin bitmesinden itibaren üç ay içinde ödeyeceğini bildirirse:*
 - Vergi ziyai cezasında birinci defada yarısı, müteakiben kesilenlerde üçte biri,
 - Usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezasının üçte biri;*İndirilir.”*
- Pişmanlık ve Islah: (VUK Madde 371) *“Beyana dayanan vergilerde vergi ziyai cezasını gerektiren fiilleri işleyen mükelleflerle bunların işlenişine iştirak eden diğer kişilerin kanuna aykırı hareketlerini ilgili makamlara kendiliğinden dilekçe ile haber vermesi hâlinde, haklarında bu hükümde yazılı kayıt ve şartlarla vergi ziyai cezası kesilmez.”*

Konuya İlişkin Mevzuat: Vergi Usul Kanunu, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun